Otevřený dopis vládě ČR: Podpořte zákon o správě dat a řízeném přístupu k datům. Sdílení dat mezi úřady uleví ekonomice i administrativní zátěži podnikatelů a úřadů.

Vážený pane premiére, vážené členky a vážení členové vlády,

jménem Asociace softwarových agentur (ASWA) se na Vás obracíme s otevřeným dopisem, jehož cílem je upozornit na přetrvávající problém v oblasti sdílení dat mezi veřejnými institucemi. Negativně ovlivňuje podnikatelskou sféru a zbytečně zvyšuje administrativní zátěž nejen pro firmy.

Z pozice zástupců firem, které se věnují digitalizaci procesů a služeb firem i veřejné správy, vidíme, že pokaždé, když nedochází k efektivní výměně dat mezi jednotlivými veřejnými institucemi, brzdí to nejen efektivitu podnikání, ale rovněž snižuje ochotu firem účastnit se veřejných zakázek a dalších administrativních procesů, které by jinak mohly přinést hodnotu jak podnikatelům, tak i veřejné správě.

Stát a veřejné instituce mají často potřebná data k dispozici a ze zákona (zákon č. 12/2020 Sb.) jsou povinny je dohledávat v základních registrech či agendových informačních systémech, pokud jsou zpřístupněny. **Tento postup má zajistit, aby občané a podnikatelé nebyli zbytečně zatěžováni dokládáním údajů, které již veřejná správa eviduje. V praxi však tento princip bývá často opomíjen, což neúměrně komplikuje život nejen občanům a firmám, ale i samotným úřadům.** Důsledné dodržování této povinnosti by významně snížilo administrativní zátěž, zvýšilo efektivitu veřejné správy a umožnilo úředníkům věnovat se činnostem s vyšší přidanou hodnotou.

Nepotřebná administrativa i přes dostupnost dat

Česká republika v posledních letech investovala značné prostředky do digitalizace veřejné správy. I přesto se však podnikatelé i občané stále setkávají s nutností opakovaně poskytovat informace, které již stát vlastní. Tento nadbytečný administrativní proces nejen zvyšuje časovou náročnost a náklady pro firmy, ale také zpomaluje jejich podnikatelské operace. To má negativní dopad

ASWA ASOCIACE SOFTWAROVÝCH AGENTUR
Veletržní 820/73 170 00 Praha 7
IČ: 090 47 905
www.aswa.cz

na jejich efektivitu a konkurenceschopnost. V případě veřejných zakázek může tato administrativní zátěž dokonce odrazovat menší a střední firmy od nabídnutí svých řešení a služeb. Domníváme se, že by státní správa měla usilovat o zjednodušení těchto procesů, čímž by nejen podpořila efektivitu, ale také zlepšila transparentnost a konkurenceschopnost, a to nejen v oblasti veřejných zakázek.

Jako konkrétní příklady toho, o čem mluvíme, můžeme například uvést:

- **Výpisy z obchodního rejstříku při veřejných zakázkách**

Firmy musí při veřejných zakázkách dokládat výpis z obchodního rejstříku, přestože jde o veřejně dostupnou státní databázi.

- **Potvrzení bezdlužnosti vůči státním institucím (finanční úřad, ČSSZ, zdravotní pojišťovny)**

Firmy musí například k účasti ve veřejných zakázkách dokládat bezdlužnost, i když jsou tyto údaje státem evidované a dostupné elektronicky, čehož úřady nevyužívají.

- **Výpis z rejstříku trestů pro odpovědné osoby firem**

Firmy musí opakovaně dokládat výpisy z rejstříku trestů, přestože úřady mají možnost si tyto údaje ověřit samy.

- **Aktualizace údajů i v rámci jednoho systému**

Změny názvu společnosti nejsou automaticky synchronizovány, a to ani v rámci jednoho systému, například obchodní rejstřík. Což nutí firmy k opakovaným manuálním podáním na aktualizaci ve všech souvisejících registrech, místo využití propojení údajů přes IČ a propsání do všech míst, kde je údaj třeba přepsat.
Podobně tomu je s osobními údaji občana u lékaře. Občan má pojišťovně povinnost nahlásit změnu bydliště a jiných osobních údajů, ale pojišťovny tyto informace lékařům automatizovaně nepředají. Občan je musí každému lékaři proaktivně a opakovaně hlásit sám.

- **Pobyt a zaměstnávání cizinců**

Pokud nastane významná změna u cizince, který je zaměstnán (například když získá trvalý pobyt a už nepotřebuje pracovní povolení ve formě zaměstnanecké karty), musí tuto změnu nahlásit úřadu práce zaměstnavatel, i když by mohlo dojít k automatizované výměně dat mezi ministerstvem vnitra a úřady práce bez zásahu zaměstnavatele.

Toto je pouze několik ilustrativních příkladů. Ukazují, kde už nyní jsou data k dispozici, ale úřady a instituce je mezi sebou vzájemně nesdílí. Věříme, **že podpora předávání dat mezi veřejnými institucemi nejen ušetří čas a náklady, ale může i dát prostor vzniku nových a pro všechny strany efektivnějších řešení.**

Přicházíme tedy s výzvou k řešení

V souvislosti s těmito problémy Vás vyzýváme:

1. Kontrolujte povinnost využívat již dostupná data.
Úřady by měly plnit povinnost získávat data přímo z registrů, aniž by je museli firmy či sami občané dodávat.

2. Zajistěte technickou infrastrukturu pro sdílení dat.
Podpořte rozvoj moderních technologií a systémů, které umožní efektivní a bezpečnou výměnu informací mezi úřady.

3. Omezte administrativní požadavky.
Zrušte povinnost předkládat dokumenty, které stát již vlastní.

4. Zaveďte plnou kontrolu nad přístupem k datům.
Garantujte, že jednotlivci a firmy mají plnou kontrolu nad svými osobními a podnikatelskými údaji, které jsou jejich vlastnictvím, a že mohou rozhodovat o jejich sdílení. Zaveďte možnost odvolání souhlasu prostřednictvím jasně definovaného opt-out mechanismu.

Nabízíme inspiraci z českého byznysu i ze zahraničí

Efektivní sdílení dat a otevřený přístup k informacím nejsou jen doménou zahraničních vlád. Inspiraci můžeme nalézt i v českém soukromém sektoru. Výbornou inspirací může být bankovnictví. Bankovní data svojí citlivostí odpovídají datům, která má o svých občanech a firmách stát. A právě bankovnictví prošlo v posledních letech úspěšnou implementací evropské směrnice PSD2. Díky ní mohou banky na základě souhlasu klienta sdílet data mezi sebou či s třetími stranami. To umožnilo rozvoj inovativních služeb, jako je multibanking, automatická analýza výdajů, nebo je využíváno pro snadnější poskytování úvěrů.

Tento model ukazuje, že dobře nastavená a bezpečná výměna dat přináší užitek nejen zákazníkům, ale i samotným institucím. A to i v případě velmi citlivých dat.

ASWA ASOCIACE SOFTWAROVÝCH AGENTUR
Veletržní 820/73 170 00 Praha 7
IČ: 090 47 905
www.aswa.cz

Na příkladu implementace PSD2 je vidět i nutnost tlaku na tuto povinnost shora (zákonem). Stejně tak se ukázalo poskytnutí dobrých pravidel implementace včetně poskytnutí času na přípravu systémů jako nutnost. I proto věříme, že podobný princip by mohl být aplikován i ve státní a veřejné správě. **Data by mohla bezpečně „cestovat" mezi úřady, namísto toho, aby byl občan či právnická osoba pošťákem, který data z jedné instituce přenáší do druhé.**

Příklady toho, jaké vznikly služby díky zavedení PSD2

Spendee – Díky napojení na bankovní data automaticky kategorizuje výdaje a pomáhá tak s plánováním rodinných i osobních výdajů

Společnost Spendee umožňuje svým uživatelům přehlednou správu osobních financí. Díky PSD2 a bezpečnému napojení přes API na bankovní data svých uživatelů, automaticky kategorizuje transakce, zjednodušuje analýzu příjmů a výdajů a usnadňuje plánování rodinných i osobních rozpočtů. Tato služba nejen zvyšuje finanční gramotnost, ale také šetří čas a administrativní úsilí jednotlivců. obyvatel. PSD2 umožnila bankám využít inovace startupů, jako je Spendee, které dokázaly rychle přinést moderní služby, jež by banky ve vlastním prostředí vyvíjely podstatně pomaleji. Tento přístup přináší výhody nejen bankám, ale i jejich klientům. Tato služba je možná díky tomu, že je společnost Spendee poskytovatelem informací o platebním účtu (AISP) v rámci směrnice PSD2.

Roger – Díky PSD2 pomáhá firmám řídit cashflow a snižovat administrativní zátěž

Společnost Roger přináší řešení pro malé a střední podniky. Automatizuje procesy, jako je správa pohledávek a provozní financování, a tím umožňuje firmám lépe řídit cash flow a snižuje jejich administrativní zátěž. Automatizace procesů také eliminuje chyby v účetnictví, což nepřímo zjednodušuje kontrolu a daňové výběry.
Společnosti Roger díky tomu, že získala kompletní PSD2 licenci od ČNB, může PSD2 API navíc využívat pro přesné párování plateb bez manuálních zásahů, čímž navíc zvyšuje bezpečnost celého systému. PSD2 umožnila bankám urychlit rozvoj řešení v oblasti cashflow managementu prostřednictvím specializovaných startupů, jako je Roger. To přináší do relativně rigidního prostředí inovace rychleji a efektivněji.

Příklady inovací díky využití PSD2 v sázkovém průmyslu: Podpora odpovědného hraní i automatizace procesů

Využití PSD2 API v sázkovém průmyslu zvyšuje transparentnost a usnadňuje dohled nad finančními operacemi těchto institucí. To přispívá k efektivnější regulaci, minimalizaci daňových úniků a posilování důvěry ve spravedlivé podnikatelské prostředí.

Implementace PSD2 API umožňuje automatizaci klíčových finančních operací. Díky tomu například výplaty výher probíhají rychleji a s nižší administrativní zátěží a minimalizují se chyby a ztráty způsobené lidským faktorem.

Díky využití PSD2 API mohou sázkové společnosti nabízet uživatelům okamžité vklady na jejich herní účty a rychlé výplaty výher. To nejen zlepšuje uživatelský komfort, ale i posiluje spolehlivost a transparentnost finančních operací. Prostřednictvím PSD2 API mají sázkové instituce možnost ověřovat finanční historii a identitu klientů v reálném čase. Což představuje efektivní ochranu proti podvodům a zjednodušuje možnost dodržování zákonných požadavků například v oblasti boje proti praní špinavých peněz.

A v neposlední řadě mohou sázkové společnosti díky přístupu k finančním datům analyzovat chování hráčů a identifikovat potenciálně rizikové vzorce. Na základě těchto informací mohou hráče upozorňovat na překračování zdravých herních návyků, nebo zavádět limity na jejich sázky a kontrolovat jejich herní aktivitu.

Předávání dat mezi institucemi v zahraničí

Vedle těchto příkladu může Česká republika čerpat inspiraci také ze zahraničí, například z **estonského** principu „Once Only“. Ten zajišťuje, že občané i firmy předávají informace státu pouze jednou, a úřady si je následně mezi sebou automaticky sdílejí.

Dalším dobrým příkladem efektivního sdílení dat mezi institucemi je systém CVR (Central Business Register) v **Dánsku**. Tento systém registruje všechny podniky v zemi a zpřístupňuje tato data jak veřejným institucím, tak soukromým subjektům. CVR je propojeno s dalšími systémy a registry, což umožňuje například automatické propojení digitálních schránek s podniky ihned při jejich registraci.

Věříme, že podobné principy lze aplikovat i v České republice, což by přineslo značné zjednodušení procesů pro firmy i úřady.

Podpořte zavedení bezpečné výměny dat mezi veřejnými institucemi

Věříme, že bezpečná výměna dat mezi institucemi je možná. Dokonce na příkladech z byznysového prostředí vidíme, že **může mít další výhody než jen ušetřený čas a náklady.** Proto prosíme o podporu takových opatření, která povedou k efektivnějšímu využívání dat státem.
Jsme připraveni s Vámi sdílet naše know-how i zkušenosti našich členů a spolupracovat na dalších krocích k rozvoji efektivnější veřejné správy.

Vratislav Zima

CEO | Spoluzakladatel MeguMethod s.r.o., předseda představenstva Asociace softwarových agentur z.s. (ASWA)

"V době, kdy okolní země již připravují integraci umělé inteligence, aby dosáhly efektivnějšího fungování svých státních aparátů, se v České republice stále potýkáme s nedostatkem základních předpokladů pro další digitální rozvoj. Chybí nám především jasná kontrola a správa dat. Stát momentálně nedokáže účinně sdílet a přenášet informace o subjektech mezi jednotlivými resorty, což považujeme za zásadní překážku.

Pro ty z nás, kteří se profesionálně věnují digitalizaci, je navíc nepřijatelné, že občané a firmy musí opakovaně opisovat stejné údaje, přestože již existují v elektronické podobě. V době, kdy řada evropských států usiluje o pokročilé využívání umělé inteligence a chytrých digitálních řešení, je nutné, abychom se i u nás posunuli alespoň k funkčnímu a efektivnímu sdílení dat – a teprve na tom mohli stavět další kroky k modernímu a výkonnému státu."

Dario Zoric

Regional Digitisation Lead at the Danish Ministry of Foreign Affairs

"Denmark's commitment to digital coherence across public sectors is not just about efficiency; it's about creating a seamless, citizen-centric government that responds to the needs of its people in real time. Our shared digital architecture is the foundation that has transformed bureaucracy into a unified, intelligent ecosystem, where information flows like water, securely and serving the citizen at every touchpoint."

Eva Pavlíková

Spoluzakladatelka Česko.Digital a Byro

"Pokud chceme, aby naše země digitálně vzkvétala, potřebujeme takové služby, na které se

občané i firmy mohou spolehnout. A spolehnout se na služby znamená, že budou jednoduché, přívětivé a bude s nimi co nejméně starosti.

A dnešní služby jsou zatíženy byrokracií kvůli opakované správě již známých informací, což je drahé pro firmy i pro úřady. A s takovými daty potom stěží pracovat strategicky, v analýzách a dlouhodobě. Pokud je tedy pro vládu digitalizace prioritou, přijetí tohoto zákona je přirozenou součástí tohoto dlouhodobého úsilí."

Jakub Nešetřil

Zakladatel technologického start-upu Apiary, komunity Česko.Digital a Nadačního fondu Matika Česku

"Zkušenosti ze zahraničí s tzv. "Once-only principle" (Estonsko, Nizozemí, Dánsko) ukazují, že zvýšení komfortu služby zákazníkovi (tedy občanovi) vede k dalekosáhlým důsledkům propojování a zdostupnění dat a nakonec ke zefektivnění státní správy. Je to tedy přínos jak pro občany, tak i pro státní správu - ale je potřeba překonat úvodní mezirezortní nechuť spolupracovat."

V Praze 28. 1. 2025
za Asociaci softwarových agentur
předseda představenstva Vratislav Zima